

Tot sovint, davant algunes personalitats, es planteja l'enorme dificultat de deslligar les seves facetes professional i humana perquè la dedicació absoluta a una activitat concreta ha omplert la seva vida.

En altres casos, i aquí hem d'incloure-hi Pepe Pratmarsó que fa pocs anys ha deixat, aquesta dificultat es dona per la impossibilitat d'entendre la seva tasca professional sense formar part d'un ampli món cultural sobre el qual es fonamenta tota la seva existència.

No és, en el cas d'en Pratmarsó, una dedicació professional plena el que ha fet valuosa la seva aportació a l'arquitectura. És el gran interès per la cultura en general i per l'art en particular allò que es trasllueix en totes les seves actuacions com a professional. Una forta inquietud per la lectura, fins i tot de textos filosòfics, un gran amor per la música, sobretot pel seu violoncel, i una sensibilitat especial per la pintura i l'escultura, unida a una fina intuïció per detectar els autèntics valors positius de l'obra de molts artistes, moltes vegades novells, són els trets més definidors d'una personalitat que, com fa pocs dies deia Daniel Giralt Miracle, es caracteritzava per «un saber veure, un saber anar pel món amb els porus oberts, un saber posar els elements sensibles i analítics i tot el món de la percepció i de l'elaboració de les idees visuals a flor de pell».

D'aquesta preocupació pel món de l'art sorgeix la seva intervenció en l'arranjament de diverses galeries i sales d'exposicions, com el projecte del Museu de Quesada per en Zabaleta l'any 1953, la Galeria Ciento el 1974, la Dédalus el 1979 o, darrerament, el 1980, la Sala d'Exposicions Municipal del Palau de la Virreina, realitzada amb certa urgència per a l'exposició d'en Gargallo i que en principi comprenia també una proposta de remodelació de tot el Palau, projecte per al qual va demanar-nos la nostra col·laboració. Dins d'aquest context caldria remarcar la defensa aferrissada que, com a president del Cercle Artístic de Sant Lluç —una de les entitats que avalava la idea juntament amb el Col·legi d'Aparelladors, el COAC, el FAD i el Real Círculo Artístico—, va fer davant les esferes municipals l'any 1977, com a conseqüència de la visita a Barcelona de l'artista búlgar J. Christo, del projecte d'embalar el monument a Colom, i l'entusiasme que li produïa imaginar el redescobriments de quelcom tan propi i estimat de la nostra ciutat. Podríem dir que un entusiasme molt coherent amb el que li proporcionà el redescobriments de l'arc ocult durant molt temps de la façana de la Galeria Ciento.

L'esperit elegant, sensible i culte de Pratmarsó encaixa molt bé amb les qualitats humanes de Duran i Reynals, a l'estudi del qual dedicà els seus tres primers anys d'arquitecte, experiència enriquidora i fonament del seu futur professional. De tots dos cal remarcar la qualitat d'homes enormement civilitzats; tanmateix, tot allò que en Duran i Reynals és esperit ordenat i mesurat es converteix en Pratmarsó en caràcter lliure i obert, potser com a revulsiu del que un excés d'ordre pugui tenir de constrictiu de la llibertat, el puntal bàsic i un dels més necessaris per a la seva realització professional i humana. Malgrat tot, podríem dir que la influència més definitiva de Duran i Reynals sobre Pratmarsó es fa palesa en una arquitectura d'una gran claredat plàstica que, en el primer cas, respon a una preocupació fonamentalment estètica, mentre que en Pratmarsó preval el funcionalisme, utilitzant sempre el dibuix com a instrument de projecte, en forma d'apunts lleugers i frescos en contraposició a les aquarel·les academicistes de Duran i Reynals.

Aquesta afecció al dibuix, unida a una envejable qualitat innata per sintetitzar, moltes vegades amb gran sentit de l'humor i subtileza, tot el que veia i imaginava, el portava a substituir amb avantatge la màquina fotogràfica pels llapis i retoladors que, amb un traç àgil i senzill, definien els apunts d'un viatge, l'ambient d'un party o els trets bàsics d'un projecte.

Una forta personalitat humana marca la seva obra arquitectònica i hi deixa l'empremta d'una sensibilitat exquisida i equilibrada, d'una discreció que deixa quasi en l'anonimat la major part de la seva tasca arquitectònica, d'un desig de llibertat que no li permet de sotmetre's al doblegament que comporta fer-se una imatge o adscriure's a idees estilístiques prefixades. I en aquest punt voldríem fer un paral·lelisme entre Pratmarsó i Coderch, grans amics durant molts anys —potser sigui Pratmarsó, entre tots els components del Grup R, qui més s'acosta a la creació arquitectònica de Coderch—. El respecte per la funcionalitat, la utilització de la tecnologia constructiva moderna com a instrument per acostar-se a l'arquitectura popular, la continuïtat estilística de la seva obra enfront de solucions plàstiques «a la moda», el defugir constant de complicacions estètiques i constructives, l'antidogmatisme, la claredat plàstica, són qualitats comunes que, en el cas de Pratmarsó, es fan paleses en les vivendes unifamiliars de la Costa Brava, tema que constitueix, almenys numèricament, la part més significativa de la seva obra, sense oblidar l'arranjament de diverses masies on es detecta, potser amb més claredat, la saviesa per fer servir amb encert elements de l'arquitectura popular del país sense caure en el mimetisme, buscant com ell mateix deia que «no s'escapés el fantasma», i aconseguint uns espais interiors senzills i confortables en el seu nou ús, amb una intervenció acurada i mesurada.

Pepe Pratmarsó estarà sempre present en el record dels qui hem tingut la sort de conèixer-lo de prop. Amb ell ha mort un arquitecte que va saber «viure» intensament i potser també ha mort amb ell una manera de fer arquitectura tan personal com poc freqüent.

JOSEP PRATMARSÓ: UN ARQUITECTE, UN SENYOR

Juli Laviña/M. Pilar de Lavilla

